
Svobodně! 60. výročí Rádia Svobodná Evropa

Svobodně! 60. výročí Rádia Svobodná Evropa

Český rozhlas, Filozofická fakulta UK a další partneři přichystali soubor akcí, které mají různými způsoby přinést jak ohlédnutí, tak potřebnou aktualizaci tématu svobody slova. Součástí projektu je i příprava publikace na téma dějin Rádia Svobodná Evropa, jejíž slavnostní představení veřejnosti proběhne 4. května v 17.00 ve foyer budovy Českého rozhlasu. O vzniku knihy jsme hovořili s jedním z autorů Mgr. Markem Junkem, Ph.D., z katedry středoevropských studií FF UK.

Kdy začala prvotní jednání o oslavách výročí Rádia Svobodná Evropa?

Společná jednání s Českým rozhlasem začala přibližně před dvěma lety, kdy kolegové z Českého rozhlasu 6, který je pokračovatelem československé redakce Rádia Svobodná Evropa (RFE), přišli s nápadem připomenout 60. výročí vzniku této redakce. Následně se sešli děkan FF UK Michal Stehlík a kolegové z rozhlasu a začal se postupně dávat dohromady program. Bylo dohodnuto, že výstupy budou kniha, výstava a konference.

Jak došlo k vašemu zapojení do příprav?

Částečně jsem byl osloven proto, že mám zkušenosti s organizováním podobných aktivit, neboť jsem dříve pracoval v Národním muzeu, kde jsem měl na starosti rekonstrukci Národního památníku na Vítkově. Jsem ale také historik, který se zabývá dějinami 20. století, zejména první republikou, česko-slovenskými vztahy a obdobím normalizace.

Jak vznikala koncepce publikace?

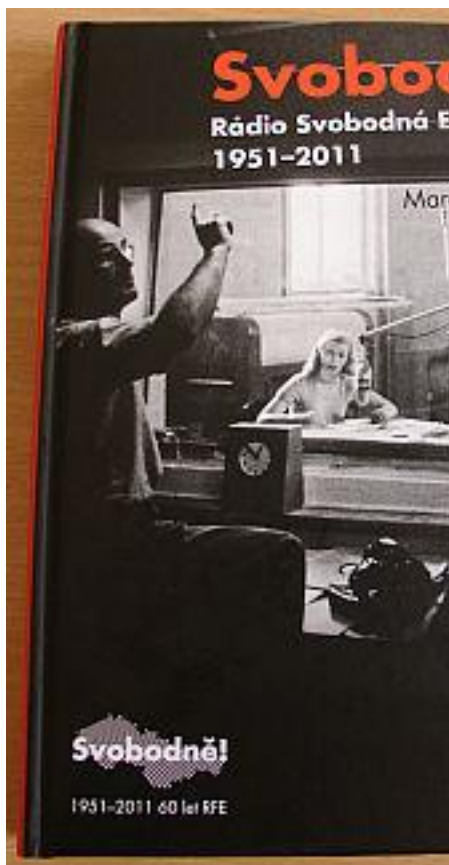
Koncepce se postupně měnila a vyvíjela. Kapitoly zůstaly stejné, ale v původním záměru bylo více prezentovat osobnosti, tak jako je tomu na výstavě, která proběhne v Senátu. Pak nás ale oslovil profesor Prečan s tím, že má k dispozici zajímavé rozhovory s Václavem Havlem z let 1988 a 1989. Po konzultaci jsme dospěli k závěru, že by byla škoda tento materiál nepublikovat. Museli jsme ale omezit prostor právě pro portréty osobností.

Je tato kniha první ucelenější publikací o Rádiu Svobodná Evropa nebo jste se měli už o co opírat?

V podstatě jsme stavěli na zelené louce, žádná monografie na trhu doposud nebyla. Jen kolega Prokop Tomek, který je největším specialistou na Rádio Svobodná Evropa, vydal asi před pěti lety knihu, která se zabývá vztahem STB a RFE.

Jak jste přistupovali k výběru materiálu, aby nic zásadního nescházelo, ale zároveň jste knihu nepřehltili?

O to se museli postarat editoři, kteří museli odevzdat určitý počet stran. Protože ale známe, jak píší historikové, řekli jsme jim o něco menší počet stran, abychom se vešli do stanoveného limitu. Poslední slovo jsem pak u textů měl já.

Jak počítáte u čtenářů se znalostí dějinných souvislostí a na kterou čtenářskou skupinu knížkou cílíte?

S jistými znalostmi počítáme, ale každá kapitola je vždy začleněna do obecného kontextu československého nebo evropského. Podobná publikace nemůže vzniknout bez toho, aby byla usazená do konkrétní doby. Kniha je určena široké veřejnosti, a proto jsme se snažili ji psát čtivým jazykem a vypustili jsme i poznámkový aparát. Nahradili jsme jej obšírnějším seznamem pramenů a internetových zdrojů za každou kapitolou, takže zájemce o další informace si je může dohledat. Publikaci ještě doplňují materiály na webu, kde jsou k dispozici vzpomínky a rozhovory s pamětníky.

Jak jste v knize zacházeli právě s materiály a připomínkami pamětníků, kteří na některé události mohou mít výrazně subjektivní či emocionální vzpomínky?

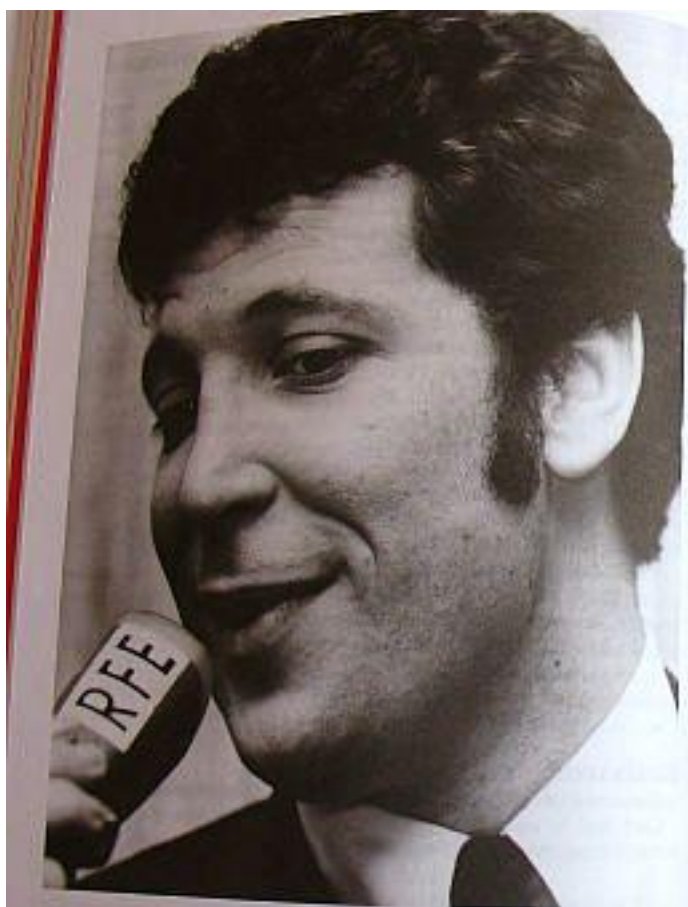
Jejich názory jsme samozřejmě museli konfrontovat, protože osobní vzpomínky jsou zkreslující vždycky a člověk se vždy vidí sám v o něco lepším světle než ve skutečnosti byl. Proto jsme se snažili držet hlavně pramenů a archivních nahrávek.

Součástí knihy je i CD. Co na něm najdeme?

Cédéčko tvoří zvukové nahrávky, které se v československé redakci Svobodné Evropy vysílaly. Jsou tu např. nahrávky Ferdinanda Peroutky či Slávy Volného, prostě výběr toho nejlepšího, co Svobodná Evropa od roku 1951 nabízela.

Na publikaci volně navazuje výstava. Jak jsou spolu provázány?

Výstava má trochu jinou strukturu. Zde jsme se rozhodli vzít významné události z dějin Evropy a dějin RFE a ke každé z nich jsme vybrali zajímavý citát významné osobnosti, která je spojená s RFE. Na každém výstavním panelu tedy návštěvníci najdou historickou událost, citát osobnosti a její životopisný medailon. Výstava tak vlastně doplňuje knihu. Přípravovali jsme ji ve třech – pan děkan Michal Stehlík, Ivana Denčevová z Českého rozhlasu a já.

41) Ve vysílání RFE se razívo objevilo řada osobností, jednou z nich byl i zpěvák Tom Jones

42) Mixážní pult používaný při vysílání pořadů RFE.
43) Jan Měkota

Struktura publikace:

1. Rádio Svobodná Evropa a jeho československá redakce (autor: Prokop Tomek)
2. Slovenská redakce Rádia Svobodná Evropa (autor: Marek Junek)
3. Program na vlnách Rádia Svobodná Evropa (autor: Marek Junek)
4. Svobodná Thálie Svobodné Evropy (autor: Vladimír Just)
5. Hudební vysílání Svobodné Evropy (autor: Filip Pospíšil)
6. Balony svobody nad Československem (autor: Prokop Tomek)
7. Reakce komunistické moci v Československu na vysílání RFE (autor: Prokop Tomek)
8. „...vás lidé berou jako hlavní svobodný, nezávislý sdělovací prostředek.“ (Václav Havel a RFE v červenci 1989; autor: Vilém Prečan)

Mgr. Marek Junek, Ph.D., se zabývá česko-slovenskými vztahy ve 20. století a společností v období normalizace. Působí jako vedoucí katedry středoevropských studií FF UK, kde učí slovenské a středoevropské dějiny.

(Lucie Kettnerová)